

આમુ પરિવાર

દ્યાનભાઈ () નાઈ પ્રેસ
૨૪, શ્રી કૃતાચારી,
નાનાયાદ, સૌઠ,
રાનાયક ની બાળુમાં,
અસાદાથ-૩૮૦ ૦૫૧

આમુગુરુ પ્રેમસમર્પણ દ્યાનભક્ત પરિવાર ટ્રેસ્ટ (રજ. નં. ક-૪૪૯૬)
આઈ. ટી. ઈ. લુ/એસ ૮૦૭ (૫) વાઈડ નં. એચ ક્લિન્ન iii/૩૩-૩૬૨/૮૩-૮૪
૧-૪-૮૩ થા ૩૧-૩-૮૬

પ્રકાશક. ઓમશુરુ પ્રેમસમપણું ખાનબિલ્સુ પરિવાર વતી,
ડૉ. સદગુડુ સમપણું બિલ્સુ
૧/અ, પલિયડનગર, સેટ કેવિયર્સ સ્કૂલ રોડ નારથુપુરા,
અમદાવાદ-૩૭૦૦૧૩ ફોન. ૪૪૫૧૮૫

પ્રથમ આવૃત્તિ ૨૦-૩-૧૯૯૪

પ્રત : ૨૦૦૦

કામત રૂ. ૧-૦૦

③ સર્વાઙ્ક પ્રકાશકને સ્વાධીન છે.

સુદક : નરેન ડી. પટેલ
ઉમિયા પ્રિન્ટરી
નારથુપુરા ગામ
મુસુ, સ્કૂલ સામે
અમદાવાદ-૩૮૦૩૧૩, ફોન. ૪૬૧૬૨૭

બુગેથી ઈશ્વરની તથા ગુરુસંતોની અને અધ્યાત્મની વાતો માનવસમાજને અનેક રીતે ભડામાનવો દારા ઉપલબ્ધ થતી રહી. ‘બહુરલા વસુંધરા’ના ન્યાયે માનવસમાજને સમયે સમયે ભડામાનવોની પ્રાપ્તિ થતી રહી છતાં હજુ એવું લાગે છે કે કાઈક ખૂટી રહ્યું છે; કરી હજુ બરાબર મળી નથી. હંદ્યમાં હજુ કાઈક ખાલીપણુંનો અનુભવ કાઈક ખૂલ્યામંથી કાઈક વાર આંકું કરી જતો હોય એવો સ્વાતુભવ મહદ અંશે આપણું સીનો. છે અને તેથી જ કદાચ અધ્યાત્મ, ગુરુસંતો તથા ઈશ્વર વિશેની વાતોનો સંપૂર્ણ સ્વીકાર કે અસ્વીકાર કરવાની સ્થિતિમાં આજનો સમાજ નથી.

સમાજને પોતાના નિઝ પ્રશ્નો છે કેનું તે સમાધાન ઈશ્વરી રહ્યો છે છતાં ઉપરોક્ત પ્રશ્નોનું સમાધાન એ વિશેપણે ઈશ્વરી રહ્યો છે કે નેથી યુદ્ધિની પ્રયત્નાને એક બાજુ રાખી આવાત્મક એકતા સુધીની યાત્રા પૂરી કરી શકાય. આ સમાધાનની પ્રાપ્તિ અંગેના ઓભયુરુ પ્રેમસમર્પણધ્યાનબિસ્તુ પરિવાર દ્રષ્ટના નમ પ્રયાસે એટલે જ ‘જ્યનારાયણ અંધાવલી’ ઇપી પુષ્પમાળાના અંથપુષ્પો. પુષ્પોદ્ધીપી પ્રસાદીની પ્રાપ્તિ થઈ પરમ પૂજ્ય ગુરુહેવશી યોગબિસ્તુજીની વાણીમંથી કે જે પ્રસંગે-પ્રસંગે સ્વયંસ્કૃતયામંથી સ્કૂરી જિઠે છે.

૫. પૂ. ગુરુહેવશી યોગબિસ્તુજીની સ્વયંસ્કૃતિ વાણી હંદ્યના એ અજંપાની અર્થાત અધ્યાત્મનો, ગુરુસંતોની તથા ઈશ્વરની વાતોમાં જ્યાં જ્યાં વિરામચિહ્નો છે ત્યાં ત્યાં તેને પૂર્ણવિરામ તરફ લઈ જય છે એવો અનુભવ ‘ગુરુમહિમા’, ‘મુક્તા’ તથા ‘મારા ગુરુહેવ’ના વાચેકોને છે જ.

સર્વધ્યાપક પરમ સૂક્ષ્મ ચેતનતત્ત્વ કે કેનું નામ પ્રથ્ય (ઓમ=૩૫) છે તેની પ્રતીતિ બહુજનસમાજને કરાવવાના હેતુને તથા બહુજનહિતાય-બહુજનસુખાયના કાર્યને ઓભયુરુ પ્રેમસમર્પણધ્યાનબિસ્તુ દ્રષ્ટ વરેલું છે.

ઓભયુરુ પ્રેમસમર્પણધ્યાન બિસ્તુ પરિવાર વતી,
૫.૮૯ શાહુના જય ઓભયુરુહેવ
(જનરલ સેક્ટરી)

ફન । ૧૧૮ વિરચ્યાદાસ્ત પટેલ.

૨૮, ઓ કુંજ સેનાયની,
ઘાયલોડીયા રોડ,
એનાપાઈની બાજુમાં,
નામાદાદ-ઉર્દૂ ૦૬૧૧

ઓમ્ (અહમ્) એટલે ઈશરનું સર્વબ્યાપક સર્વમાન્ય નામ

ગુરુ	”	જે “લધુ” નથી તે
પ્રેમ	”	ત્યાગની પારાશોશી
સમર્પણ	”	અંદરના “અહમ્” “હુ”ને કાઢવો
ધ્યાન	”	છુપાપેલી શક્તિ પિછાણવાની એકાગ્રતા
ભિષ્મ	”	પોતાને ઓળખી ચૂકેલ માનવ
	”	જે ભિષ્મક નથી તે
(ઓમ્) પરિવાર	”	સમગ્ર જડ-ચેતનમાં આન્મીયતા રાખતો પરિવાર
દૂસર	”	વિશ્વાસ એ જ જેની મહામૂરી છે તે

વિશ્વાસની મહામૂરીનો આશરો લઈ સમગ્ર જડ-ચેતનને સમાવતી,
અહમ્ને ત્યાગી, ત્યાગ (પ્રેમ) દ્વારા છુપાપેલી શક્તિએને કાર્યાન્વિત
કરવા તથા ઓમ્ જેનું નામ છે તે ઈશરના આશિષ મેળવી લધુમાંથી
ગુરુ બનાવનાર સંસ્થા.

ઓમ્પરિવાર એટલે કે જે બધાને પોતાનામાં સમાવી વે તે.
ઓમ્પરિવારના સર્વ્યો તેને કહેવાય કે જે સર્વને પોતાનામાં સમાવી
વે, પોતે સર્વમય ન થતાં સર્વને પોતામય બનાવી હે. જેમકે અધિન,

‘धर्मभेद’

‘પ્રસંગ્યાને અપ્ય કુસિદ્ધસ્ય સર્વથા વિવેકભાતે ધર્મભેદ:
સમાધિઃ’

અર્થું : ‘અંતઃકરણ અને શરીરથી જીવાત્મા જુદો છે.’ એવી
સમજણામાં પણ રાગરહિતપણાની પ્રાપ્તિ તેનું નામ ‘ધર્મભેદ’ સમાધિ
છે. (પાઠં જલ યોગદશીન કેવલ્યપાદ સૂત્ર-૨૬)

‘તિષ્ઠતે સોડપિ સદેશઃ પુણ્યભાજનઃ’ (ગુરુગીતા-૧૬૫)

અર્થું : તેઓ જ્યાં નિવાસ કરે છે તે દેશ—(‘ધર્મભેદ’ ૩૮, ચંદ્ર-
નગર કોલોની, મહિનગર, અમદાવાદ), ‘મહાપવિત્ર’ પુણ્યશાળી છે.

સમાધિની ‘ધર્મભેદ’ અવસ્થાએ પહોંચીને યોગી પરમાત્મ
નાના પરમ પદે પહોંચી જાય છે, જ્યાં પહોંચ્યા બાદ યોગીને માટે
કોઈ જ પતન નથી. તેઓ કેવલ્યને પ્રાપ્ત કરી લે છે. તેઓમાંથી કલેશો
અને કર્માની સદંતર નિવૃત્તિ થાય છે ને ઈશ્વર માટેની પ્રથમ ઓળખ
છે. આવી અલભ્ય અને અપ્રાપ્ય એવી અલોકિક ‘ધર્મભેદ સમાધિ’નો
પરમાનંદ પામી ચૂકેલી વિભૂતિ પૂજયશી સંવર્ગે જગતમાં પ્રગટી ચૂકી
છે અને ‘બહુજનહિતાય’ – ‘બહુજનસુખાય’ માટે, તે પરમસત્તાના
આદેશ પ્રમાણે વિચચેરિ રહી છે તે જગત માટે ખૂબ જ આશાસપદ
ભાવિનું સૂચક છે.

આપણે સૌ અનેક માંદિરો અને પવિત્ર તીર્થોમાં ભગવાનનાં
દર્શને જઈએ છીએ. શા માટે? ભગવાનને પામવા માટે. પરમાત્માના
પ્રતીકરૂપે કયાંક પદ્ધતરમાંથી તો કયાંક અલગ અલગ ધાતુમાંથી ઘડેલી
મૂર્તિ હોય છે. તો કયાંક ચિત્રમાં દોરેલી છબી હોય છે. ઈશ્વરને માત્ર
આવાં આવાં પ્રતીકોમાં જ પૂજવાને ટેવાપેલા આપણે એ સાચી
હકીકતને અપનાવવા માટે ટેવાપેલા હોતા નથી, કે નથી તો તે સત્ય
હકીકતને અપનાવવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત કર્મ હોતો કે એક સીધેસાદો
જણાતો માનવી પોતાની સાધનાના બળે, પોતે જ ઈશ્વર બની જાય

છે. અને તે જ ઈશ્વરની સ્થાપના, મંદિરોમાં મૂર્તિઓ અને ચેતન્ય પરમાત્માના પ્રતીકરૂપે કરવામાં આવેલી હોય છે. અહીં એમ કહેવાનો આશય નથી કે આપણે મંદિરોમાં જવાનું બંધ કરવું જોઈએ. અહીં કહેવાનું તાત્પર્ય એ છે કે ભગવાનના સ્વરૂપે મંદિરમાં મુકાપેલી આ મૂર્તિ-પ્રતીકો તો આવા ‘ચેતનપુરુષો’નાં જ છે કે જેઓ જગતનાં નર હતા અને તેથી આવાં મૂર્તિ-પ્રતીકો તેવા જ્ઞાની ગુરુજ્ઞનોને ઓળખવા અને પામવા માટે જ છે.

ઈશ્વરને શોધવા માટે આપણે બહાર અને ધારે દૂર જ ફાંફાં મારીએ છીએ પણ તેઓ આપણી અંદર અને આપણી સામે જ છે, તે ભૂલી જવાય છે.

પરમાત્મા ગુરુદેવશ્રી હિમાલયની ટોચેથી કેટલાં પગથિયાં જીતરીને જીવોના કલ્યાણ માટે આવના હોય છે, તે તો આપણે લઘુજ્ઞનો બુદ્ધિના લઘુ સીમાડાચો વડે કેવી રીતે જાણી શકીએ? કારણ કે બુદ્ધિના લઘુ સીમાડા જ્યાં પૂરા થાય છે ત્યાંથી જ તો પરમાત્માને પહોંચવાના માર્ગની માત્ર શરૂઆત થતી હોય છે. પરમાત્મા ગુરુદેવશ્રીનું પથાર્થ અમૃતવયન છે કે, ‘ગુરુજ્ઞનો અને સંતજનોનાં ચરણોમાં બુદ્ધિપૂર્વક નિર્ભૂતિ થઈને બેસવું એ જ બુદ્ધિમાનપાણું છે.’ (ગુરુમહિમા-૩૦૫) બુદ્ધિ પોતે તો આખરે મૂળપ્રકૃતિમાંથી આવેલી વિકૃતિમાત્ર છે અને મૂળપ્રકૃતિ, પોતે તો સ્વભાવથી જ, જડ અને પરિણામી નિત્ય છે. તેને પોતાનો આગવો પ્રકાશ કે સાતન્ય તો છે જ નહીં. તેથી મૂળ પ્રકૃતિની વિકૃતરૂપે બુદ્ધિ પણ પોતાના સ્વભાવે તો જડ જ છે. તેને પોતાનો આગવો પ્રકાશ કે સાતન્ય હોઈ શકે જ નહીં. એક, અખંડ, એકરસ, અપરિણામી નિત્ય એવા ચેતનતત્ત્વના પ્રકાશ અને સાતન્યને કારણે જગત પ્રકાશિત અને સાતન્યપૂર્ણ ભાસી રહ્યું છે. બાકી તો જગત પોતાના સ્વભાવથી જ મિથ્યા છે. મિથ્યા એટલે તેનું અસ્તિત્વ જ નથી તેમ નહીં પરંતુ જે હરકણો પરિણામ પામતું રહે છે, પોતાના નામ રૂપને હર કણો બદલતું જ રહે છે. એટલે તેના નામરૂપમાં

અખંડપાણું રહેતું નથી. પછી ભવે ને તે ખંડપાણું ઈન્દ્રિયો વડે હરક્ષણો અનુભવો ન શકતું હોય ! અને જે અપરિણામી હોય તે જ અખંડ રહી શકે ને !

એક અખંડ, એકરસ, અપરિણામી નિત્ય એવા પરમાત્મતત્વમાં ચોકચ અનુભવો ચૂકેલા ગુરુજનોના અનંત અલોકિક અને અતિ અલઘ્ય એવા શક્તિ સ્વરૂપને એક અતિ બુદ્ધિમાન પણ પોતાના સીમાબદ્ધ બુદ્ધિપ્રદેશોમાં કેવી રીતે સમાવી શકે ? તેથી કલ્યાણકારી તો એ જ છે કે આપણે ગુરુજનો સાથેના વ્યવહારમાં અતિ નમૃતા ધારણ કરીએ; તેઓની સાથે વાદવિવાદમાં ઉત્તીને તેઓની અનંત અને અલોકિક ‘ગુરુતા’ માપવાનો વ્યર્થ પ્રયત્ન ન કરીએ કે જેમાં માત્ર સીમાબદ્ધ બુદ્ધિતત્ત્વ વડે અસીમને માપવાનો વ્યર્થ પ્રયત્ન જ હોય છે.

સાગરને ગાગરમાં સમાવી શકાય નહીં. સાગરસ્વરૂપના આવા પરમાત્મગુરુજનો, એકમાત્ર સાચા પ્રેમરૂપી ગાગરમાં જ સમાઈ શકે.

જગતમાં જ્યારે ઈશ્વર પ્રગટે છે ત્યારે તે નિરાકાર બ્રહ્મ, સાકારદ્વારે ક્રવો પ્રેમ આપે છે તે તો પૂજ્યશ્રીના સાનિધ્યમાં અનુભવ્યું હોય તે જ જાણે અને સત્તના આનંદનો લાભ મેળવે. બાકી શરૂદોના માધ્યમ દ્વારા સીમિન કરીને તે અસીમને વર્ણવી શકતો નથી. તેથી તો પરમત્વના ગુણગાન ગાતાં ગાતાં વેદો પણ ઉપરામ પામીને નેતિ-નેતિ-નેતિનો પોકાર કરી ઊંઠે છે. તે નિરાકાર બ્રહ્મ જ્યારે સાકારદ્વારે પ્રગટે છે ત્યારે સાકારદ્વારમાંનું તેઓનું જીવનકવન વેદો-ઉપનિષદોને પ્રમાણિત કરે છે. વેદો-ઉપનિષદો પોતે જ પૂજ્યશ્રીના જીવનકવન દ્વારા પોતાની સચ્ચાઈ સાબિન કરે છે; અને જાણે ધન્યતા અનુભવતા પોકારી રહ્યા છે કે, ‘આવો, અને અનુભવો. પૂજ્યશ્રીના જીવનકવનના સંગીતના સૂરો સાંભળો. પૂજ્યશ્રીના જીવનકાયને વાંચવાનો પ્રયત્ન કરો. તમને અમારી સચ્ચાઈનું પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ મળી રહેશે.’

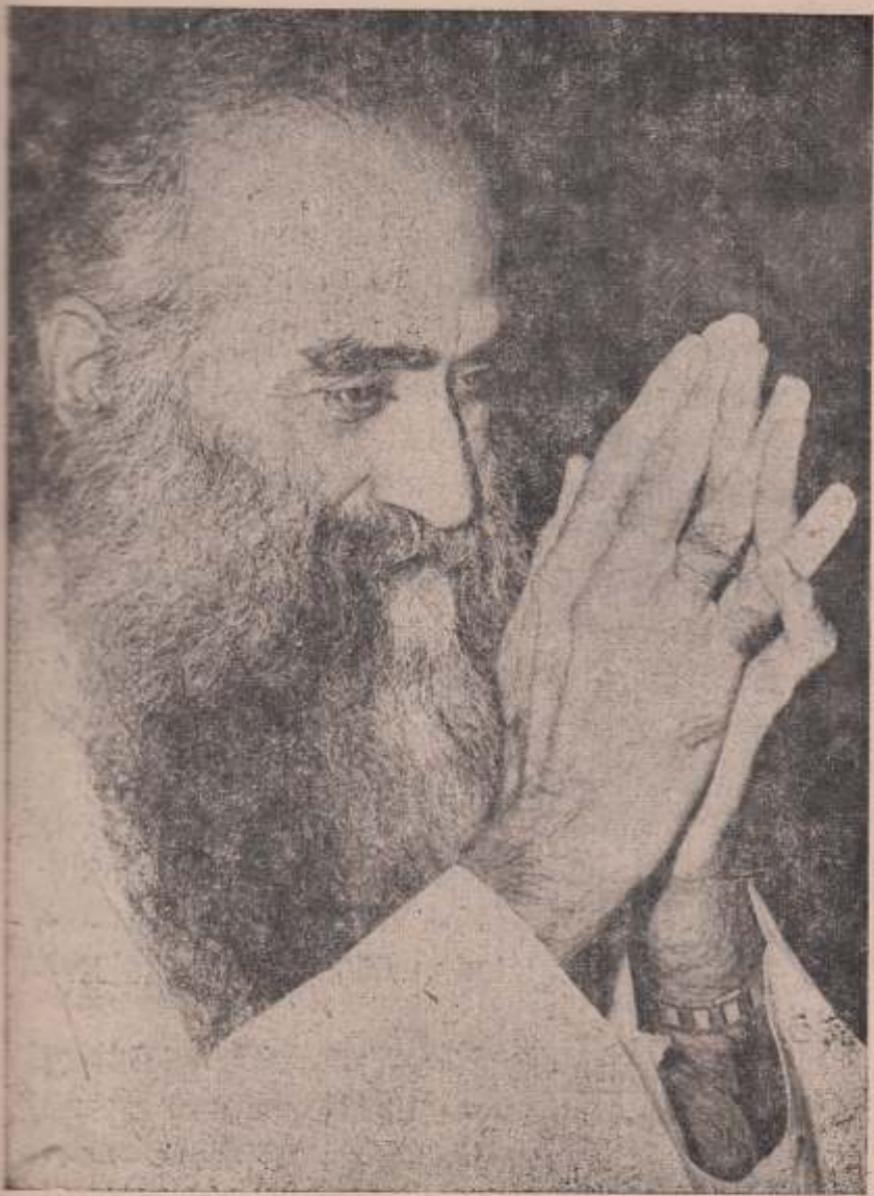
આવા ગુરુજનો કે જેએઓ પરમાત્મનાને પામવાની પાવનકારી ધાત્રા પૂરી કરી ચૂકયા હાય છે તેએઓના સહવાસમાં રહેવાથી આપણને જીવનમાં સાચો સમજ પ્રાપ્ત થાય છે; જીવનને મૂલવિવાનો સાચો દખિંકોણ પ્રાપ્ત થનાં સુખ કે હુંખમાં સમાધાન પ્રવર્તે છે.

આવો, આપણે સૌ, પરમાત્મા ગુરુદેવશ્રીને તેએઓની 'અહેતુકી-હૃપા' વરસાનવા માટે વંદીએ કે જેવી આપણે પણ તેએઓને તેએઓના પૂર્ણસ્વરૂપે ઓળખવા માટે અધિકારી બની શકીએ.

એમું પરિવારના સર્વ ગુરુપ્રેમીઓના કોટિકોટિ વંદન હજો. આવા ગુરુદેવશ્રીને, કે જેએઓ જનકલ્યાણનો ભેખ ધારણ કરીને, એ પરમસત્તાના આદેશ મુજબ 'બહુજનહિતાય-બહુજનસુખાય' લોકોપ-કારને માટે વિચરણ કરી રહ્યા છે.

— ગુરુધ્યાનભસ્તુ

- Nellie Bly — relief pic

- Nellie Bly — relief pic

- Nellie Bly — relief pic

બાપુ યોગભિકુ — અનંતના આશીર્વાદ

માનવસમાજ જ્યારે સંકાંતિકાળમાંથી પસાર થઈ રહ્યો છે અને નૈતિક મૂલ્યોનું અધ્યાત્મન થઈ રહ્યું છે તથા નાસ્તિકતા વ્યાપી રહ્યો છે અને સમાજ બંધારણ હચ્ચમચ્ચી ઉઠ્યું છે તે સમયે માનવદેહસ્વરૂપે પ્રેમ અને શાંતિનું અખંડ જરાણું બાપુમાં વહી રહ્યું છે તે આપણા માટે પ્રેરણાદાયક છે. માનવ-માનવ વચ્ચેના વધતા જતા અંતરને ઘટાડીને, તેમની વચ્ચે સેતુરૂપ બનીને, તેમની આંતરિક શાંતિ માટેના માર્ગ તૈયાર કરવાના કાર્યને બાપુ વરેલા છે.

“આસુરી સંપત્તિના નાશ માટે અને દૈવી સંપત્તિની સંસ્થાપના અર્થે યુગે યુગે વિલૂનિયોનું અવતરણ થાય છે” તેમ ને કહેવાય છે તેનું જીવંત દાટાંત આપની વચ્ચે બાપુની ઉપસ્થિતિ છે. આપણા માટે બાપુ ઈશ્વરના આશીર્વાદ સમાન છે. આપણા સંધર્મમય જીવનનું યોકસાઈપૂર્વક સુખમય દિશામાં પરિવર્તન કરવાના કાર્યમાં તેઓ મળું છે. તેમની જીવનયાત્રાના પ્રારંભના દિવસોમાં તેમણે યોગના પાયા ઉપર રચાયેલા એક માનવસમાજનું દર્શન કર્યું હતું.

ત્યારથી તેઓ આ ઈશ્વરદટ્ટ દૈવી હેતુ પરિપૂર્ણ કરવાના કાર્યમાં અવિરતપણે પ્રવૃત્ત છે. તેમનું જીવન અનેક ચ્યાત્રારો અને આશ્ચર્યથી ભરપૂર છે. આધ્યાત્મિક જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ અર્થે તેમણે દેશના એક ખૂલ્હોથી બીજા ખૂલ્હા સુધી વારંવાર પ્રવાસો ખેડચા છે. તેઓ અખંગ-યોગના અભ્યાસો અને અતિપ્રેમી છે. તેમની આધ્યાત્મિક સિદ્ધિ અને દૈવી શક્તિ બાબત પૂછવામાં આવતાં તેઓ મૌન રહેવાનું પસંદ કરે છે.

બાપુનું બહુમુખી વ્યક્તિત્વ મનને ચક્કિત કરી દે તેવું છે ! બાપુ, મન અને આત્માની લિખન ભિન્ન કલાઓ ઉપર એકસાથે કાળું રાખી, અંતર્મુખ થઈને નિષ્ણાંદમાં મસ્ત થવા રૂપ ગગનવિહાર પણ કરી શકે છે; તો તે જ સમયે ગરીબ ખેડુનોના જીવન સાથે એક થવા રૂપ ધરતી ઉપર પણ ઉતારી શકે છે ! આ અનિ આનંદાશ્રય ઉપાલે તેવું છે ! માનવતા અને વિનમ્રતાના તેઓ સાકાર સ્વરૂપ છે. ગરીબ

અને દુર્ભાગી લોકો વિશેની ચિંતાના કારણે તેઓ બહુજનસમાજના ખાસ હિતેયથું બન્યા છે. અમૂલ્ય જ્ઞાન આપવાની નેમની રીત વ્યક્તિ-જ્ઞાન અને પરમાનામીય છે. આપણને સૌને આપવા માટે બાપુ પાસે આધ્યાત્મિક જ્ઞાનનો અખૂટ ખજાનો છે તેમાં શાંકા નથી. સાચો આધ્યાત્મિક વ્યક્તિઓને ઓળખવામાં તેઓ ખૂબ નિપુણ છે અને સાચા જિજ્ઞાસુઓને મળીને તેઓ ખૂબ પ્રસન્ન થાય છે. તેમની સાથેના ચોપીક ભણેના સાંપર્કથી પણ આપણને તેમના ઊંડા આધ્યાત્મિક જ્ઞાનની અને માનસિક શાંતિની અનુભૂતિ થાય છે. આંતરિક દર્શનના અમલીકરણ માટે તેમણે એમ પરિવાર (આધ્યાત્મિક જિજ્ઞાસુ મંડળ) નામની સંસ્થાની સ્થાપના ભારતમાં કરી છે. પાતંજલયોગના પાયા ઉપર રચાયેલા વિશ્વશાંતિ અને વિશ્વબંધુત્વના સંદેશાને ફેલાવવાના કાર્યને આ પરિવાર વરેલો છે. 'પમનિપમ'ના આચરણથી નૈતિકતાનો પાયો નાખાશે અને મજબૂત થશે; 'આસન' અને 'પ્રાણાયામ'ના અભ્યાસથી માનસિક તાણ અને ચિંતા દૂર થશે; 'ધારણા', 'ધ્યાન' અને 'સમાધિ'ના સતત અભ્યાસથી આધ્યાત્મિક પુનરૂત્ત્વાન થશે તેવો બાપુને પ્રતીતિ થઈ ગઈ છે.

ધ્યાન અને ચિંતની જુદી જુદી અવસ્થાઓને લગતા સ્વાનુભૂતિ-પૂર્ણ ગ્રંથો લખીને આધ્યાત્મિક જ્ઞાનના અખૂટ જરણામાં બાપુએ અનેડું 'પ્રદાન કર્યું' છે. મોગસૂરો પરનું 'ભાષ્ય 'મુહૃતા' આ પ્રકારનાં નેમનાં લખાણેનો એક શોષ નમૂનો છે. આધ્યાત્મિક પાત્ર અને આત્માદ્વાર માટેનું અંગત માર્ગદર્શન મેળવવામાં જેમને રસ હોય નેમને માટે સદ્ગ્રામે બાપુ આપણો વરચે આ દેશમાં છે. તેઓ પ્રવાસો ખેડી રહ્યા છે અને આધ્યાત્મિક વાર્નાલાપો તેમ જ ધ્યાનને લગતા પ્રત્યક્ષ પાડો આપી રહ્યા છે. દરેક જગ્યાએથી દેશવિદેશમાંથી જુદાં જુદાં આધ્યાત્મિક મંડળો તરફથી બાપુને આત્મીય સત્કાર અને આવકાર મળી રહ્યાં છે. તેમના વાર્નાલાપો વ્યવહાર જ્ઞાનથી સભર છે.

[૫. પૂ. ગુરુદેવ બાપુ શ્રી યોગલિક્ષુલ મહારાજનો પરિચય

— એક પ્રોફેસર દ્વારા અમેરિકામાં]

क्लेश, कर्म, कर्मों के फल और वासनाओं से विमुक्त ऐसा विशेष चेतन (वेही अेक मात्र) आश्वर है। आश्वर संपूर्ण सर्वज हैं। आश्वर त्रिकालिन गुरुओं के भी गुरु हैं, काल से अन का छेदन-भेदन नहीं हो सकता। आश्वर का नाम प्रणव (ओम्-३५) है। ओम् का सार्थक जप करने से आत्मसाक्षात्कार होता है और अन्तरायों का अभाव हो जाता है।

હાર્ટેફોડ શહેરમાં વિશ્વહિન્દુ પરિપદ તરફથી અમને આમંત્રણ મળ્યું. પરિપદના એક પ્રેમી સભ્યના ત્યાં સત્યનારાયણની કથા રાખેલી અને કથા પછી અમારો વાર્તાલાપ ગોઠવાપેલો. કથાકાર તરીકે પરિપદના જનરલ સેકેટરી હતા. તેઓ ખૂબ નિપુણ હતા. તેમની કથા સાંભળીને અમને ખૂબ સંસેષ થયો. અમે અમને કલ્યાં કે ઘણાં વચ્ચેથી આવા પ્રકારની કથા કરવાની અમારામાં વિચારણ ચાલતી હતી તે અમે અહીં પ્રન્યાસ થતી જોઈ. અમારે પણ આવી જ અર્થાતું ‘સત્ય એ જ નારાયણ’ની કથા કરવી હતી. અમારો-આપણો જે ઓમ્પરિવાર છે (ઓમ્પરિવારની બહાર કોઈ છે જ નહીં). જે પોતાને ઓમ્પરિવારમાં માને છે તે અને જે પોતાને ઓમ્પરિવારમાં નથી માનતાં તે સૌ નાન્દિક રીતે જોતાં ઓમ્પરિવારમાં જ છે.) તેમાંના કોઈને સત્ય-નારાયણની કથા કહેવગાવવી હોય તે અમને કહે અમે તેમના ત્યાં કથા કરવા જઈશું. ઓમ્પરિવારના એક સભ્યને ત્યાં અમે (યોગભિકૃ) સત્યનારાયણની કથા કહેવા જવાના હતા. સત્યનારાયણની કથા કેવા પ્રકારની કરવી તે વિચારણ ચાલતી જ હતી. ‘લીધુ’ પણ જે રિસરને સાટે’ તે લીટીને વધુ ને વધુ સાર્થક કરવા, વ્યાપક કરવા, અને તેને વધુમાં વધુ પ્રમાણિક રહી શકાય તેવાં વલણો અમલમાં મૂકવા અમે દુચ્છિના હતા. કઈ રીતે બહુજનહિનાય-બહુજનસુખાયનું કાર્ય આગળ વધારવું? તે માટે સત્યનારાયણની કથાનું વિચારી રાખેલું. આજે અહીં (હાર્ટેફોડ-યુ.એસ.એ.માં) થતી કથા સાંભળીને અમારો ઉપરોક્ત દુચ્છાઓ પૂરી થતી લાગી. અહીં સત્યનારાયણની કથાનું સરસ નિમિત ઊભું કર્યું છે. આપણે કોઈને કહીએ કે ચાલો પાતંજલ-યોગદર્શન ઉપર વાર્તાલાપ છે તો કોણ આવે? તો ફક્ત તેના રસિયા અને વિદ્વાન જ આવે, પરંતુ કહીએ કે સત્યનારાયણની, રમાયણની, ભાગવતની કથા છે તો ઘણાં બધા આવે. આ રીતે, નિમિત ઊભું કરીને જે કહેવાનું હોય તે કહી શકાય. વક્તા, ફક્ત વક્તા જ નથી પરંતુ તે ઘણું બધું છે. સત્યનારાયણની કથાના શ્રોતાઓને કયા નારાયણની કથા સંભળાવવી તે નિપુણ વક્તાના હાથમાં છે. શ્રોતાઓ તો નિપુણ

વક्तानी વાક્યધારામાં એવા મસ્ત થઈ જાય, એવા સમાધિસ્થ થઈ જાય કે કયા નારાયણની કથા ચાલે છે તે તેમના ધ્યાનમાં જ ન રહે! “ભાગાને શું વળણે ભૂર, રણમાં જે જીતે તે શૂર.”

તસ માસ અમે અમેરિકા રહીને પાછા આવ્યા ત્યાર પછીનું આ પહેલું જ એમુપરિવારનું સંત્સંગ-સ્વાધ્યાય-મિલન છે. આજે રામનવમી છે. રામનવમીને દિવસે રામાયણની કથા કરીએ તો જ રામની કથા થઈ કહેવાય એવું નથી.

થિસાસે સોહમુ બના, સોહમુસે એભ્રકાર;
એભ્રકારસે રામ બના, સાથે કરે નિયાર!
એક રામ દ્વારથ ધર ઉલે, એક રામ ઘટઘટમે બાલે;
એક રામ હું સકળ પસારા, એક રામ હું સખસે ન્યારા!

અત્યારે આપણે સબસે ‘ન્યારા’ની વાત કરી રહ્યા છીએ. જે મુમુક્ષુઓ અને જિજ્ઞાસુઓ છે તે આ વાતની કિંમત સારી રીતે સમજે છે. તેમના માટે તો અત્યારે કૈવલ્ય જ હાજર થયું છે, મુક્તિ જ વહેંચાઈ રહી છે. આ વાત એવી થઈ રહી છે કે જેઓ જેટલા એકાગ્ર થઈને સાંભળશે તેમની સાથે તેટલું ભાયું બંધાઈ જશે. પ્રણાવપ્રાર્થના દ્વારા જીવ ગર્ભાવસ્થાની મહાપીડાઓમાંથી મુક્તા તો થયો પણ બહારના દૂધિન વાતાવરણમાં પ્રવેશતાંની સાથે જ તે બધું ભૂલી ગયો. જ્યારે તે ગર્ભાવસ્થામાં હતો ત્યારે તે કેવળ કુંભકની સ્થિતિમાં હતો. આ તો બધાં મહાન ગૂઢ રહસ્યે છે. અનેક જન્મોની નપશ્યા પછી પણ જે રહસ્યે જાણવા ન મળે તે આપણને અત્યારથી જાણવા મળે છે. કારણ કે આપણે એમુપરિવારના છીએ.

યોગશાલમાં ચાર પ્રકારના પ્રાણાયામ છે તેમાં છેલ્દો કેવળ કુંભક છે. જેને કેવળ કુંભક સિદ્ધ થયો હોય તેના માટે કાઈ જ અશક્ય નથી, તેને પરમાત્માતુલ્ય ગણવામાં આવે છે. કેવળ કુંભકની સ્થિતિમાંથી જે ઘરીએ જીવ બહારના જગતમાં આવ્યો અને તેનાં

હેઠસાંચે કામ કરવાની શરૂઆત કરી અને જ્યાં પહેલો શાસ લીધો
જ્યાં તેનો કેવળ કુંભક તૂટ્યો. કેવળ કુંભક તૂટનાંની સાથે જ પેલા
કલ્યાણના વિચારો જે તેણે ગર્ભાવિસ્થામાં કરેલા તેના ઉપર એક પડ્ઢો
પડ્હી ગયો. પછી તો એ પડદાને કોણ હટાવે? સંતજનો અને ગુરુજનો.
પૂજ્ય-શ્રદ્ધય વ્યક્તિત્વોનાં ચરણોમાં નિર્મણ અને નિરાભિમાની થઈને
જઈએ તો તેઓ તો રહસ્યોને ખોબે જોબે ઉછાળી જ રહ્યા છે!

દરિયો તો બે કિનારે ડેકા દઈ રહ્યો છે! તેમાંથી લેવાની આપણામાં
કેટલી હિંમત અને નાકાર છે? તેમાંથી ગમે તેટલું લઈથું તો પ
ખૂટવાનું નથો. પાણીનું તપેલું ભરેલું હોય અને તેમાંથી એક લોટો
પાણી લઈએ તો એક ઈંચ જેટલું પાણી કાંશથી નીચે ઊતરો જાય.
દરિયો કાઈ એવા છીછદો નથો. દરિયામાંથી ગમે તેટલું પાણી લઈએ
તો આપણું તેમાંથી એક દોરાવા જેટલું પાણી પણ ઘટવાનું નથો. માટે,
એ દરિયામાંથી કોઈ પાણી લેતું હોય તો આપણને તેની ઈર્ષા ન થવી
જોઈએ, કે બધા દરિયામાંથી પાણી લઈ જાય છે અને દરિયો બધાને
પાણી આપી રહ્યો છે તે મારું થું થશે? પાણી રહેશે કે નહીં?
દરિયામાં તો એટલું ને એટલું જ પાણી રહેશે. આવો, બધા આવો,
દરિયો બધાને આવકારે છે પણ કોઈને ઘરે બોલાવવા જતો નથો. જો
દરિયો પોતાની મર્યાદા છોડીને કોઈને તેના ઘેર બોલાવવા જાય તો જગત
બધું દૂબી મરે!

મનુષ્ય જન્મ પ્રાપ્ત કરી જેને કાંઈક કરવું છે તેના
માટે આ બધી વાતો ખૂબ સમજવા જેવી છે. ખાપા પિપા ઔર
મોજ કિયા અંતે ફરરર...કું થઈ ગયા તેના માટે નથો. પણ કાઈક
સમજદાર છે, વિવેકી છે, ભૌતિક જગતથી ઉપરામ પામવાના
દુરધૂંક છે, સાચું-શાશ્વત ચુંબ કચાં હશે, તેના માટે થું કરવું-કેમ
કરવું એવા પ્રશ્નો જેના મનમાં ઘોળાયા કરે છે તેના માટે આ બધી
વાતો છે. દરિયો તો ભરેલો જ છે, જેનામાં જેટલી નાકાત હોય તેટલું
પીએ, ખૂટવાનું નથો. ઉપરથી જિશાસુઅઓને પ્રોત્સાહન આપી

આપોને આપણે દરિયા પાસે લઈ જવાના છે અને કહેવાનું છે કે તમે પણ પીઓ, તમે પણ મનુષ્ય જન્મની સાર્થકના કરો. લીધું પણ જે શિરને સાટે તે ગુરુચારતીની ફક્ત એક કરી ઉપર આ બધી વાતો ચાલી રહી છે! આપણે જોતજોતામાં બાળકમાંથી બૂધા થઈ ગયા, સામે કાંઈ પહોંચવાની તૈયારી છે, જે ખાસ બહાર નીકળ્યો છે તે પાછો અંદર જરો કે કેમ તેની ખબર નથી. લીધેલી પ્રતિશાને પૂરી કરવા માટે હવે બહુ જરૂરી કમર કસવાની છે. દોટ મૂકવાની છે. પાછું વાળીને જોવાનું નથી. ગુરુ-સંતમય થઈ જવાનું છે. ઓમ્ભૂપરિવારમય થઈ જવાનું છે.

તન, મન, ધન, બળ, બુદ્ધિ, વિચાર, વાણી, વર્ત્ન-તમામ ઓમ્ભૂપરિવારને આપો દો-આપો દેવાનું છે. વિચારવાનું નથી કે મારી પત્નીનું શું થશે, મારા પતિનું શું થશે, મારાં બાળકોનું શું થશે, મારી શાંતિનું શું થશે, મારા સુખનું શું થશે. ઓમ્ભૂપરિવારની ગર્જના ગાજવો, ચારે બાજુ ઓમ્ભૂપરિવાર-ઓમ્ભૂપરિવાર થઈ જાય. ઓમ્ભૂપરિવાર-ઓમ્ભૂપરિવાર થઈ જાય એટલે કે ઓમ્ભૂપરિવારના સંપર્કમાં જે જે જનો-સ્વજનો-પરિજનો આવે તે સૌ ઉપરની વાતોને સમજતાં થઈ જાય-કલ્યાણપથનાં ચાહક થઈ જાય, બહુજનસુખાયનાં પ્રચારક થઈ જાય અને તે માટે જંપલાવે.

અમેરિકામાં પણ અમે સૌને કહેતા કે જુઓ ભાઈ, સાચી સમજણ કોને કહેવાય? તમે અમારા પગમાં જે કાંઈ ભેટ મૂકો છો તેનો અમે સ્વીકાર કરીએ ત્યારે તમારા મનમાં એમ થવું જોઈએ કે આપણા ઉપર કૃપા કરીને આપણી ભેટ ગુરુજીએ સ્વીકારી. અમે ભેટ ન સ્વીકારતાં પાછી આપીએ ત્યારે પણ એમ થવું જોઈએ કે કૃપા કરીને ગુરુજીએ પ્રસાદીર્ઘે ભેટ પાછી આપો. આવું ન માનીએ અને આપણો ઈચ્છા પ્રમાણે સંતો વર્તે એમ ઈચ્છીએ તો તેનો અર્થ એ થયો કે આપણે વધુ બુદ્ધિશાળી છીએ, જેના શરણે આવ્યા છીએ તેની બુદ્ધિ આપણાથી ઓછી છે. તેએ જે કાંઈ

કરે છે તેનાથી આપણું કલ્યાણ થશે તેવો આપણને વિશ્વાસ નથી. નથી આપણને કચારેક ખોટું લાગે છે કે અમુક ભાઈ કે બહેનની બેટ સ્વીકારવામાં આવી અને આપણી કેમ નહીં? શું એમની બેટ વધુ સારી છે? અમારા ડોલર ખોટા છે? આવો વિચાર જ્યારે આપણા મનમાં આવે ત્યારે આપણી સમજ કાચી છે તેમ સમજવું. જો બેટ આપણને પાછી આપી છે તો તેમણે સમજને આપી છે અને જો બેટ રાખી છે તો આપણું સમજને રાખી છે. આ તો એક સામાન્ય સ્થળ દઢાંત છે. પરંતુ આ પ્રમાણેનું આપણું આખું જીવન હોવું જોઈએ. ગુરુસંતને આપણે શા માટે સમર્પણ થઈ ગયા છીએ?

સંતને માટે આપણે સમર્પણ થઈ ગયા છીએ? નથી સંતનો મોક્ષ થવાનો છે કે તેમને સુખશર્ણાતિ અને સમાધાન પ્રાપ્ત થવાનાં છે? આ વાત બરાબર સમજ લેવી જોઈએ કે આ બધું આપણે આપણા માટે, આપણી ગરને કરી રહ્યા છીએ. તો, કદી આપણને ખોટું ન લાગે. સંતને તો શું છે? સબ ભૂમિ ગોપાલકી. ત્યાં ઘણા બધા અમને પૂછતા કે ગુરુજી! અમેરિકામાં આપને ગમે છે? ત્યારે અમે કહેતા કે અમારે શું? અમારે તો સબ ભૂમિ ગોપાલકી. બે લંગાટી લઈને ઉપડચા. અહીંથી ઉપડચા તો ત્યાં અને ત્યાંથી ઉપડચા. તો અહીં.

ત્યાં રહેવા માટે કેટલી મહેનત અને કેટલો પુરુષાથી કરવો પડચો. હશે? ત્યાંની ભ્યાંકર, કાળજું કંપાવે એવી ઠંડી, ચાર સ્વેટર ઉપર ઓવરકોટ, હાથમાં મોઝાં તોય, હાથ ઓવરકોટના ખીસામાં રાખવા પડે. આવી રીતે તેપાર થઈને ફરવા જઈએ તોય આંખમાંથી આંસુ દડક ચાલ્યાં જાય. સૌ એમજ હૃદયતાં હતાં કે ગરમી પૂરી થાય એટલે બાપુ ભારત ચાલ્યા જાય તો સારું. ઠંડીમાં બહુ ત્રાસી જશે. તોય અમે ત્યાં રહ્યા. અને હજુ પણ વધુ રહી શકાયું હોન પણ અમને એવું લાગ્યું કે હવે ભારત જવાની જરૂર છે, એટલે ભારત આવ્યા. આટલું બધું સહન કરીને ત્યાં શા માટે રહ્યા? ‘લોધુ’ પણ જે શિરને સારે તે પાર પાડવા માટે. અમે જે કાઈ બહુજનહિતાય-સુખાયનું

આપે કરતા હના તે કોઈ બીજા માટે કરી રહ્યા છીએ એમ નહોના
માનતા. તે અમે અમારા માટે-અમારા કલ્યાણ માટે કરી રહ્યા છીએ
એમ માનતા હના. લોકોનું કલ્યાણ થાપ તેવા પ્રકારનું તેમને સંભ-
વાવવાનો ગરજ અમને છે એમ માનોને ત્યાં રહ્યા તો રહેવાયું. જેને
પણ પોતાનું કલ્યાણ કરવું હોય તેણે એવી ભાવના રાખવી જોઈએ
કે અમારા કલ્યાણની અમને ખૂબ ગરજ છે અને તેના માટે અમે
બધું જ સહન કરવા તેવાર છીએ. એક મહિના સુધી મિલની નોકરી
કરીએ છીએ ત્યારે તેના બદલામાં અમુક મામૂલી રૂપિયા મળે છે. તેના
માટે કેટલું સહન કરીએ છીએ? તો જે, અખાય સુખશાંતિને દેનાનું
તેના માટે કેટલું બધું કરવું પડે?

‘પણ રહે દરબારમે, ધંધુકીના ધંડા ખાય;
એક દિન ધંધી ન વાજુ હૈ, જે દર છાંડી ન જાય.’

ધણીના દરબારમાં પડયા જ રહેવું પડે. તેમનાં, કલ્યાણનાં જે
જે કાર્યો હોય તેમાં મચી જ પડણું પડે. તો એક દિવસ એવો આવે કે
તેઓ આપણને નવાજી દે-આપણને ન્યાલ કરી દે-પણ ત્યારે કે જો
દર છાંડીને ન ગયા હોઈએ તો—તેમનું ધર મૂકીને ભાગી ન ગયા
હોઈએ તો. નહીં તો જે વખતે ન્યાલ કરવાનો સમય આવે ત્યારે
આપણે હાજર જ ન હોઈએ!

આ તો એક સામાન્ય સ્થળ દ્યાંત છે. આપણને કોઈક દિવસ
ન્યાલ કરી જ દેશે એવી ઈચ્છા રાખીને બેસીએ તો થકી જઈએ.
એવી ઈચ્છા તો જાગે જ નહીં-એવી કોઈ ઈચ્છા જ ન હોય. સમર્પણ-
ભાવ એ જ મોટામાં મોટી અને ઊંચામાં ઊંચી પ્રાપ્તિ. પૈસોટકો
મળે કે ભૌતિક સંપત્તિ મળે એ તો ગોણ પ્રાપ્ત છે. મોટામાં મોટી
પ્રાપ્તિ તો સમર્પણભાવમાં સદા અખંડ મસ્ત રહેવું તે છે. સમર્પણ-
ભાવ સદા અખંડ કરારે રહી શકે? સાચી સમજણા, તાત્ત્વક શાન,
અને નિષ્ઠાની ભૂમિકા બંધાપેલી હોય ત્યારે સમર્પણભાવ સતત રહી
શકે. એનું નામ જ લીધું પણ જે શિરને સાટે.

(પૂજ્યશ્રીમાં ઈશ્વરદર્શનમાંથી સાબાર)

સૌથી સહેલો સાક્ષાત્કાર

જીવન માટે આત્મસાક્ષાત્કાર જો અત્યંત આવશ્યક હોય તો તે અતિ સરળ અને સાવ સસ્તો હોય. જો તે અતિ સરળ અને સસ્તો ન હોય તો જીવન માટે તેની અત્યંત આવશ્યકતા ન હોઈ શકે. આ એક મનોવૈજ્ઞાનિક નથ્ય છે. વિશ્વમાં બધે આ જ નિયમ પ્રવર્તનો અનુભવાય છે. જીવન માટે જે અતિ આવશ્યક છે તે સાવ સસ્તુ અને સાવ સહજતાથી પ્રાપ્ત થઈ શકે અને જે જેટલું એહિ જરૂરનું છે તે તેટલું કઠીનતાથી અને વધુ કિંમતે પ્રાપ્ત થઈ શકે તેવી વ્યવસ્થા કુદરતમાં જોવા મળે છે જેમકે :

વખો, અન્ન, પાણી અને હવા તે અનુકૂમે એકબીજાથી વધુ અગત્યનાં છે તેથી અનુકૂમે એકબીજાથી વધુ સરળતાથી પ્રાપ્ત થઈ શકે તેવા છે. હવા વિના જીવન થાડી ક્ષણો પણ ટકી ન શકે. તેમ છે તેથી હવા સાવ મહન, ખૂબ સરળતાથી અને સર્વ હેકાણેથી પ્રાપ્ત થઈ શકે તેવી વ્યવસ્થા છે.

જેમ જેમ તત્ત્વની સુધ્રમતા તેમ તેમ તેની આવશ્યકતા અને વ્યાપકતા વધુ. જેમ જેમ આવશ્યકતા અને વ્યાપકતા વધુ તેમ તેમ તેની પ્રાપ્તિની સરળતા વધુ. અને જેમ જેમ પ્રાપ્તિની સરળતા વધુ તેમ તેમ તેની અમૂલ્યતા વધુ. અમૂલ્યતા એટલે જેનું મૂલ્ય આંકી જ. ન શકાય તેટલું મૂલ્યવાન; તેથી તે સાવ મહન મળે !

આત્મસાક્ષાત્કાર અતિ આવશ્યક છે. પરંતુ આત્મસાક્ષાત્કાર કોણ કરવાનો છે? શાનાથી કરવાનો છે? ચૈતન્ય આત્મતત્ત્વ દ્વારા તો બધા જ જડ પદાર્થોનો સાક્ષાત્કાર થાય છે જ. ચૈતન્યે ચૈતન્યનો સાક્ષાત્કાર શા માટે કરવો? કેવી રીતે કરવો? ચૈતન્ય તો ચૈતન્યમાં સુસ્થિર છે જ. એ સાક્ષાત્કાર જ છે.

સાક્ષાત્કાર નિયમ અખંડપણે પ્રાપ્ત છે;
કાંખમાં છોકરું ને બીજે ગોતવા જેવી આ વાત છે !

સાક્ષાત્કાર નિત્ય-અખ'ડ સહજ-સરળ પ્રાપ્ત છે તેથી જ તે
“પ્રાપ્ત નથી” તેવો આભાસ થાય છે. પથામોગ્ય સમજણું દ્વારા જ તેની
પ્રતીક્ષિત સંભવ છે. તેના માટે કોઈ સ્થળ સાધન કામ નહીં આવે.

સ્વર્પનમાં, ધ્યાનમાં કે કોઈ ઈતર અવસ્થામાં દેવ-દેવીનાં કે
સંતમહાત્માઓનાં કોઈ અદ્ભુત દર્શયો દેખાય કે ચિત્રવિવિત્ર પ્રકાશ
(જ્યોતિનિ) ભળાય કે અનેકવિધ ધ્વનિઓ (નાદ) સંભળાય કે થોડી
અલોકિકતા પ્રાપ્ત થાય તેથી શું? તેનાથી જીવનમાં શું ફર્કો પડે છે?
કઈ વિશેપના આવે છે? જેમ ચલવિત્ર જોતા હોઈએ ત્યારે થોડો આનંદ
પ્રાપ્ત થાય છે અને પછો હતા તેવા ને તેવા! તેમ આમાં પણ આવું
જ બને છે! આ સાચો સાક્ષાત્કાર નથી.

સાક્ષાત્કારની અસર સમગ્ર જીવનને આવરી લે છે—સંપૂર્ણ
જીવન પર પથરાઈ જાય છે. સાક્ષાત્કારીના જીવનમાં પરિપૂર્ણ સમાધાન
પ્રવર્તે છે, તે નિત્ય નૃષ્ણ બની જાય છે.

જેની પ્રાપ્તિ અતિધારી કઠીન હોય છે તેને પ્રાપ્ત કરવા માટે—
તેને સમજવા માટે અન્યની સહાયની જરૂર પડે છે. તેમ જે અતિધાર્ય
સરળ હોય છે તે પણ જાને નથી પ્રાપ્ત કરી શકતું—જાને નથી સમજ
શકતું. તેના વિશેની સમજણું પણ તેના વિશેપણો પાસેથી જ પ્રાપ્ત
થઈ શકે છે. સાક્ષાત્કારની સમજણું આપનારને સદ્ગુરુ કહે છે.

એ ભુલાવું ન જોઈએ કે સાક્ષાત્કાર બેહદ સરળ છે અને તેથી
તેનો અભાવ લાગે છે. ‘તરણા ઓથે દુંગર, દુંગર કોઈ દેખે નહીં’
અને ‘કસ્તુરી કુંદલ બસે, મૃગ હુંઢે વનમાંહી’ એવી સ્થિતિ છે!

—યોગબિન્દુ

ॐ... ॐ... ॐ...

ઉંદરડીએ આસન કાખું

પૂજારુમ ખોલતાં જ જણાયું કે ઉંદરડીએ મૂલ્યવાન પૂજા આસન કાખું છે. શિષ્ય આ જોઈને ગુસ્સામાં કહેવા લાગ્યો કે આ ઉંડરડીને તો મારી જ નાખવી જોઈએ ને.

ગુરુદેવ : શા માટે મારવી જોઈએ ? આટલા મામૂલી નુકસાનમાં પ્રાણદંડ આપવો ? કેટલો અન્યાય ? આટલા મામૂલી નુકસાન માટે આપણને કોઈ મોતની સથા કરે તો આપણને કેવું લાગે ? બારણામાં ફ્રસાવવાથી આપણો કીમતી કોટ ફાટે છે તો શું કરીએ છીએ ? બારણું તોડી નાખીએ છીએ ? પોળમાં હિકેટ રમતા છોકરાએ દ્વારા હેંકામેલો દો આપણા કપ-રકાબીને હોડી નાખે છે તો શું કરીએ છીએ ? તેને એક થાપડ પણ મારી શકીએ છીએ ? યોડો બડબડાટ કરી રહી જઈએ છીએ !

આપણો તો આસન ન ફાટે એટલું જ જોવાનું છે ? ને ઉંદરડીને પીંજરામાં પકડીને બહાર હેંકી દઈએ તો પણ તે થઈ શકે નેમ છે. પરંતુ આપણે તે ઉપાય પસંદ કરતા નથી. ઉંદરડીને મારી નાખવાનો જ ઉપાય પસંદ કરીએ છીએ ! કારણ કે ઉંદરડીનો પક્ષ કરીને આપણું માથું હૈઠવા, તુરત કોઈ મેદાને પડતું નથી તેથી. પરંતુ સાવધાન ! વ્યવહારમાં પણ જોઈએ છીએ કે જેનું કોઈ નથી હોતું તેના તરફથી સરકારી વકીલ કામ કરે છે. કુદરતમાં પણ તેવું જ છે. કુદરત પોતાના બાળકોની સંભાળ પૂર્ણ નિપુણતાથી લે છે. જેમ જમીનમાં વાવેલું એક બી, અનંત બી થઈને અનંત ફળ આપે છે નેમ કુદરતનાં બાળકોને દુઃખી કરનારાને કુદરત અનંતગણું દુઃખી કરે છે. કર્મફળપરિપાક-કાળે દુઃખ ચક્કવૃદ્ધ વ્યાજ સાથે વરસી પડે છે.

આસન ફાટવાથી આટલો બધો નિર્દ્દ્ય ગુસ્સો આપણામાં ફાટી નીકળે છે, કારણ કે આપણે આસનના માલિક છીએ. તો, ઉંદરડીનો સર્વનાશ કરનાર ઉપર તેના માલિક, તેના સર્જક પરમાત્માને કેટલો ગુસ્સો ફાટી નીકળતો હશે તેનો આપણે કદી વિચાર કર્યો ?

પોતાને પૂર્ણ બુદ્ધિશાળી માનતો મનુષ્ય ખરેખર સંપૂર્ણ બુદ્ધિહીન છે ! કર્મના સિદ્ધાંતની અતિ સરળ અને એકને એક બે લેવી વાતને પણ તે સમજ શકતો નથી ! આસન આપવારૂપ અતિ મામૂલી નુકસાનનું હુણ પણ જો ઉંદરડીને પ્રાણદંડુપી ભયાનક દુઃખરૂપે બોગવવું પડતું હોય તો પ્રાણદંડુપી મહાનુકસાન કરનારાને કેટલાં અને કેવાં મહાભયાનક દુઃખો બોગવવાં પડતાં હશે ? કર્મફળો બોગવવામાંથી કોઈ છટકી શકતું નથી.

જ્યાં જે બી વાવીએ છીએ ત્યાંથી જ તે ઊરી નીકળો છે તે સ્થળ નિયમ છે - ઈન્દ્રિયગોચર નિયમ છે. તેથી તેની ખબર સરળતાથી પડે છે. પણ પાપ-પૂરુષ જ્યાં થયું હોય તે સ્થળોથી જ તેનું હુણ સુખ-દુઃખ પ્રાપ્ત થતું નથી. તે તો બીજા સ્થળોથી પણ પ્રાપ્ત થાય છે. કર્મનો આ સૂક્ષ્મ નિયમ સરળતાથી સમજમાં આવતો નથી તેથી ગફલતમાં રહી જવાય છે.

કોઈ વ્યક્તિને લાકડી મારશું તો તે સામેથી પાંચ લાકડી ફટકારશે. તેવી ખાતરી છે તેથી મન ઉપર કાન્દૂ રાખીએ છીએ. પણ કૂનરા બીલાડાને લુલુ-લંગડું કરતાં જરાય અચકાતા નથી. તેના હુણરૂપે અમુક સમપ પછી કેળાની છાલ ઉપર પગ પડવાથી લપસી પડીએ અને પગ ભાંગે ત્યારે એ સમજાતું નથી કે આ હુણ કૂનરાનો પગ ભાંગવાનું છે જે અત્યારે મળી રહ્યું છે. આ તો દણ્ઠોત છે. આ રીતે બધી બાબતોને સમજ લેવી જોઈએ.

કર્મની ગતિ ગહન છે, જે સાંગેપાંગ સમજની નથી અને સમજથે પણ નહીં. પરંતુ જેટલી પણ સમજાય તેટલીનું જો પાલન કરી શકાય તો ઘણાં બધાં દુખોમાંથી સહેલે બચી જવાય.

પ્રાર્થના અને પુરુષાર્થ દ્વારા કર્મફળનિયમોને વધુમાં વધુ સમજાએ.

—બોગલિક્ષુ.

ઓમ શુરૂ ઓમ

દ્વારણાં પ્રકાશનો

ચુકુ-મહિમા : કિ. રા. ૧૫-૦૦

યોગ રહસ્યોથી ભરપુર ગ્રંથ, જેમાં ગૂઢ, ગુપ્ત, ગુણ્ય યોગ રહસ્યોનું સરળ શૈલીમાં વિવરણ કરવામાં આવ્યું છે. જેવું કે—

(૧) ગુરુજીનોની આરતી ઉત્તરવા પાછળનું રહસ્ય, પૂર્વ-પશ્ચિમ માર્ગ અને ભ્રમર ગુફા (૨) ધૂન અને ધ્યાન (૩) એક દીપસે જવે દૂસરા (૪) ગંગાવનરણ રહસ્ય (૫) ગુરુઆશામાં ઠંડિયોનો કલ્યાણકારી ઉપયોગ (૬) ચિત્ર-લિપિ (૭) કર્મનો સૂક્ષ્મ સિદ્ધાંત (૮) ગુરુપ્રાપિત અહં મુક્તિના (૯) ગિરનારની પ્રદક્ષિણાનું યોગ-રહસ્ય (૧૧) દીર્ઘપ્રાણ-વોચ્ચારથી ધ્યાનમાં (૧૨) હવનવિજ્ઞાન (૧૩) ભગવાનના ઇવાડમાં અનંત કોટી બ્રહ્માંડો આણુની પેઢે ઊડયા કરે છે. (૧૪) બધાં જ અસ્તિત્વો બે તત્ત્વ દ્વારા (૧૫) ઈશ્વરનો વાચક ‘ઓમ’ જ કેમ? (૧૬) બિંદુ ચોરસ નહીં પણ યોગ જ કેમ? (ઓમ ઝું ઉપરનું) બહેનો કપાળમાં ચાંદલો કરે ત્યારે ઓમનું સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપ જ સ્થાપે છે. તથા અનેક બીજા વિષયોની છણાવટ કરતો અદ્ભુત ગ્રંથ.

સુક્તા : કિ. રા. ૧૫-૦૦

યોગશાસ્ત્રના પ્રખર જ્ઞાતા અને પ્રાણેતા મહર્ષિ પતંજલિના યોગદર્શન ઉપર પ. પુ. ગુરુદેવ શ્રી યોગભિકૃતુંની ટીકા—

(૧) યોગ કિસ ચિદિયાકા નામ હૈ? (૨) ચિત્તની વુતિયો તથા નેનો નિરોધ (૩) ‘સ્વરૂપસ્થ’ શબ્દની સાચી સમજ (૪) સમાધિની નુલનામાં નિદ્રાના આરામનું કંઈ જ મૂલ્ય નથી. (૫) અખંડપ્રાણમાં રહેલી પવિત્રતા-સત્કારપૂર્વક કરેલો અભ્યાસ, વિષિકારક આદતોને મૂકી દેવી તેનું નામ વૈરાગ્ય (૬) પુરમાં વસે તે પુરુષ-પરમાત્મા અને વિશેષતાવાળા ગુરુજીનોની ઓળખ (૭) ચાર પ્રકારની એકાગ્રતા તથા નેની પ્રાપ્તિ કઈ રીતે! (૮) ઊંચામાં ઊંચી આત્મસિદ્ધિ-હનુમાનજીનાં

માદિયો કેમ ? (૬) અસંપ્રક્ષાત યોગની પ્રાપ્તિ-જન્મથી, પુરુષાર્થથી કે ઈશ્વરની શરણાગતિથી (૧૦) જગતમાં ચારે બાજુ વ્યવસ્થા છે તેથી જગતમાં તેનો વ્યવસ્થાપક જરૂર છે. (૧૧) ઈશ્વર-ગુરુ અને કાળ (૧૨) ઈશ્વરનું નામ એમાં જ શા માટે તથા તેનો વિસ્તૃત સમજૂતી (૧૩) ઓ બિંદુની સાચી સમજ (૧૪) સાધકને બાધક કરતા અંતરાયો અને ઉપાંતરાયો (૧૫) વિજિલ સાથેનો વ્યવહાર અને ભાવના (૧૬) ચિત્તની પ્રસન્નતા (૧૭) એકાગ્રતા અને પસન્નતા પરસ્પર મુલ્લિકર્તા (૧૮) તત્ત્વજ્ઞાની માટે લાભ કે નુકસાન કર્યું નથી. (૧૯) એકાગ્રતાથી મન પર પૂરો કાબૂ અને તે દ્વારા અતિસ્થૂળ-સૂક્ષ્મ અને લઘુ-વિશાળમાં મન-સ્કૃટીકમણીની નેમ તર્ફ થઈ જાય છે. (૨૦) શબ્દ, અર્થ અને શાનનો ભેદ નેમાં છે તે નિર્વિનંતરું અને કેવળ અર્થ માત્ર રહે તે સર્વિનંતરું (૨૧) સબીજ સમાધિ અધ્યાત્મ પ્રસાદ-કનુંભરા પ્રક્ષા (૨૨), ઓટા અને સાચા સંસ્કારોનો નિરોધ તેનું નામ નિબોજ સમાધિ.

મારા ગુરુદેવ : કિંમત ૧૨-૦૦

પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી યોગાભિજુજ્ઞના જીવનના ધૂટાછવાપા પ્રસંગોનો આ ગ્રંથમાં સમાવેશ થયો છે. એ પ્રસંગો ધૂટાછવાપા ભલે હોય, સાધના માર્ગે વળે તેને કેવાં કાઢો સહન કરવાં પડે છે, તેમને જીવનમાં શાની કેવી લગની લાગે છે. એની જાંખો કરાવે છે. એમાં સિદ્ધદર્શન માટે ગિરનારની કરેલી પરિક્રમાઓ દરમાન થયેલાં ચ્યમન્કારિક દર્શન અને અનુભવો. તે વખતે વેઠવી પડેલી હાંઝ ગગડાવી નાખે એવી બેંકાર મુસિઅતો, કંડકડની ઠંડીમાં દસ્તાંકે ખુલ્લામાં ગાળેલી રાત્રીઓ. અથોરી સાથેની મુલાકાત જિજ્ઞાસાપ્રેરક અને પ્રેરણાદાપી છે.

તેમણે ચચાવેલો શિબિરો અને શ્રેયાર્થોઓને પરમના માર્ગે ચાલવામાં આપેલા માર્ગદર્શન તથા પ્રેરક પ્રસંગોના ધૂદ્યંગમ અનુભવો આ ગ્રંથમાં સંગ્રહિત થયેલા છે.

ઈશ્વર કોને કહી શકાય ? અથવા
તસ્ય વાચક : પ્રષ્ટુત : કિ. ૪-૦૦

આ પુસ્તકમાં ઈશ્વર વિષે વિવેચન છે. યોગદર્શિન ઈશ્વર વિશે
શું કહે છે તેનું સુંદર શીલીમાં વિવરણ કરવામાં આવ્યું છે. 'મુક્તા'માં
સમાધિપાદ છે જ્યારે 'ઈશ્વર કોને કહી શકાય ?'માં સૂત્ર ૨૪ થી ૨૮
પરની પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવ શ્રી યોગબિશ્વાની ટીકા છે. જેને કેવળ
ઓમ્ અને ઈશ્વર ઉપર જ જાણવાની - વાંચવાની ઈચ્છા હોય તેની
સગવડ માટેનો આ પ્રયત્ન છે.

'પ્રણવભોધ પદ્સૂતી'નો પણ આ પુસ્તકમાં સમાવેશ કરી
દેવામાં આવ્યો છે. સાધકોને ઉપયોગી છે.

મૈત્રી : કિ. ગુજરાતી ઝ. ૨-૦૦ અથેણ ઝ. ૨-૫૦

(ગુજરાતી-અંગ્રેજી) વિશ્વશાંતિનું યોગરહસ્ય.

આ નાનકડી પુસ્તકમાં પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી યોગબિશ્વાની
સમાધિપાદનાં સૂત્ર ૩૦ અને ૩૩ ઉપરની ટીકાને સમાવેશ કરવામાં
આવ્યો છે, જેમાં ચિત્તની પ્રસન્નતા કાયમ રાખવાના ઉપાયનું તથા
ભ્રાંતિદર્શિનનું સરળ શીલીમાં વિવરણ કરવામાં આવ્યું છે. વિશ્વશાંતિનું
રહસ્ય યોગશાખમાં કઈ રીતે પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યું છે તેની રજૂ-
આત આ પુસ્તક દ્વારા થઈ છે.

અમારાં આગામી પ્રકાશનો।

(૧) સત્સંગમાળા

સત્સંગ-મિલન અને આધ્યાત્મિક મહોત્સવોના કાર્યક્રમાદરમ્યાન પ.પુ. ગુરુદેવ શ્રી મોગબિકૃતું દ્વારા પ્રસ્તુત શાનદારી-

(૧) ‘ગુરુદીદ્ધિષ્ઠ ભોજનમુ’ એટલે શું? (૨) સાચાં સુખશાંતિની અનુભૂતિ તેનું નામ જ યોગ-જુદાં જુદાં દથાંતો દ્વારા ત્યાગ વિષેની સાચી સમજ (૩) જ્યે દ્વારા શિવ-શક્તિની ઉપાસના (૪) સાકાર અને નિરાકાર વિષેની તાત્ત્વિક સમજણ (૫) સંયમ અને વૈરાગ્ય વિષેની મૌલિક સમજણ (૬) ‘ગામનો જોગો જોગટો’ (૭) ‘ગુરુ પોતે જ છો?’ (૮) શ્રાવણ માસમાં વ્રત અને ઉપવાસની વૈજ્ઞાનિક સમજ (૯) “શું મને થના અનુભવો ભ્રમણા છે?” એક જ્ઞાનસું સાધક સાથેનો વાતાવાપ (૧૦) અખ-ડ ગુરુનિષ્ઠા માટે સાચી સમજની જરૂર (૧૧). ગુરુ જ લઘુને ‘ગુરુ’ બનાવે છે. ગુરુઓના ગુરુ પ્રાણવગુરુ છે, વગેરે અનેક પરમભોધક, યોગરહસ્યસભર, આધ્યાત્મિક-દિવ્ય પ્રવચનો.

(૨) મુક્તા-ભાગ ૨ પાતંજલ યોગદશન સાધનાપાદ સ્તીક

ત્ય, સ્વાધ્યાય, ઈશ્વરપ્રણિધાન વિષે સાચી મૌલિક સમજ.. પાંચ કલેશો અને તેનો પ્રતિપ્રસવ ધ્યાન દ્વારા કેવી રીતે? સૂભિમાં વ્યાજન ચોવીસ નત્તો વિષેની તાત્ત્વિક સમજણ અને તે દ્વારા ભૂતાદિ રહસ્યમય વિષેની મૌલિક છણાવટ. માનવ શરીર, ઈન્દ્રિયોની સહાય વિના પંચતન્માત્રાઓને વાતાવરણમાંથી સીધી ગ્રહણ કરે તો આજીવન જુવાની તેમજ અમરત્વ પ્રાપ્ત કરી શકે. ઈન્દ્રિયો જીણ થવાથી તેના દ્વારા પંચતન્માત્રાઓ આગ્રાહ્ય બને અને તે જ મનુષ્યના મૃત્યુનું રહસ્ય. કર્મનો અટલ સિદ્ધાંત અને તેના ઈણસ્વરૂપ જાનિ, આયુષ્ય અને ભોગની પ્રાપ્તિ. અષ્ટાંગ યોગના પ્રથમ પાંચ બહિરંગો પમ, નિયમ, આસન, પ્રાણાયામ અને પ્રત્યાહાર વિષે દિવ્ય તાત્ત્વિક સમજ. પમ અને નિયમના દશ ઉપાંગો-અહિંસા, સંત્ય, અસ્તેય, બ્રહ્માયર્ય, અપરિગ્રહ, શૌચ, સંતોષ વગેરે વિષેની સચોટ-મૌલિક સવિસ્તુત સમજ..

રચનાત્મક કાર્ય એટલે શું?

યોતે જે કાર્ય કરતા હોઈએ તે રચનાત્મક લાગે છે. તે વિષેની સૌની વ્યાખ્યા પણ જુદી જુદી હોય છે. વળી જીવનભર એક વ્યાખ્યાને વળગી પણ રહી શકતા નથી. દેશ, કાળ, પરિસ્થિતિ, ઉંમર અને અનુભવ વગેરે અનુસાર વ્યાખ્યામાં પરિવર્તનો આવ્યા કરે છે. કચારેક વ્યાખ્યા પ્રમાણે કાર્ય કરતા હોઈએ છીએ, તો કચારેક કાર્યને અનુરૂપ વ્યાખ્યા કરતા હોઈએ છીએ—કરવી પડતી હોય છે!

જ્યારે જે સત્ય લાગે છે ત્યારે તે પ્રમાણે વર્ત્નવાનો પ્રયત્ન કરીએ છીએ. એ સિવાય બીજું કરી પણ શું શકીએ? કારણ કે ખરેખર શું સત્ય છે તે તો જે 'સત્ય' છે તે જ જાણતા હશે. ઈશ્વરના સ્વરૂપ વિષે નેતિ-નેતિ કબ્યું છે. સત્ય પણ તેમનું સ્વરૂપ છે, તેથી તેને પૂણેં પણે કચાંથી માણી, જાણી કે પામી શકીએ. એક સિક્કાની બે બાજુની જેમ સત્યની બીજી બાજુ અસત્ય છે. સત્ય જેટલું જ અગમ્ય અસત્ય છે. અસત્ય પણ નેતિ... નેતિ છે. એકની પ્રતીતિ થતાં બીજાની પ્રતીતિ અનાયાસે થઈ જાય છે.

રચનાત્મક કાર્ય છે તેથી તે ઉત્તમ છે તેમ પણ ક્યા આધારે કહી શકીએ. સ્વયં 'ઉત્તમતા' ને પણ યોતાનો કોઈ સ્વતંત્ર આધાર છે? ભાવનાત્મકતામાંથી જ રચનાત્મકતાનો જન્મ થાય છે. અનુકૂળ વિચાર, આચાર, પ્રચાર અને પ્રસાર આ ચાર અતિ મહત્વના સોધાનો છે.

સદાચિંતન-મનનમાંનિમગ્ન રહેનાર, સામાન્યજનને રચનાત્મક નથી લાગતો. પરંતુ રચનાત્મકનું મૂળ શોન તો ચિંતક છે. બાધ દિલિએ નિષ્કૃપ લાગતો ચિંતક અસંખ્યોને સંક્રિપ્ત કરી શકે છે—રચનાત્મક બનાવી શકે છે.

ચિંતકના ચિંતન-મનનના નિયોગુપે નિષ્પત્તન થયેલ સિદ્ધાંતોનું આચારણ કરીને રચનાત્મક બનનારા મનુષ્યા શાણામાં ખપવા લાગે છે કે જે એક કાળે ચિંતન-મનન કરતારને ધૂની અને પાગલ ગણતાં હતાં. વિશ્વના કલ્યાણ કાને સદા ચિંતન-મનનમાં નિમગ્ન રહેનારાઓ દફતાપૂર્વક પોતાના ધેરમાં ભયેલા જ રહે છે. પછી ભવે કોઈ તેઓને રચનાત્મક કરે કે ન કરે કે જે કહેવું હોય તે કહે.

—યોગ્યાભસ્થુ

ઓમ્... ઓમ્... ઓમ્...

આશ્રમ

ગૃહ + સ્થ + આશ્રમ = ગૃહસ્થાશ્રમ. અર્થાતું ગૃહમાં સ્થિત થઈને-સ્થિર રહીને આશ્રમી જીવન જીવવાનું છે. ગૃહસ્થ જીવન પ્રારંભ કરીને એવું આદર્શ જીવન જીવવાનું છે કે જેથી ઘર પણ એક આશ્રમ બની રહે.

ચાર આશ્રમોમાં ગૃહસ્થાશ્રમને ઉત્તમ કહ્યો છે. કારણકે બ્રહ્માચર્યાશ્રમ, વાનપ્રસ્થાશ્રમ અને સન્યસ્નાશ્રમ એ ત્રણોનો મુખ્ય આધાર ગૃહસ્થાશ્રમ પર છે.

ગૃહસ્થાશ્રમીને શક્તિ વિના ચાલે નહીં. શક્તિ વિનાના શિવ પણ શવ સમાન છે અને જો શવમાં પણ શક્તિ આવે તો તે શિવ થઈ જાય છે. કલીયુગમાં શક્તિ, સંધમાં-જૂથમાં રહેલી કહેવામાં આવે છે. સંધ અર્થાતું જૂથ સંપના આધારે બની શકે છે-ટકી શકે છે અને સંપ ત્યારે જ રહી શકે જો સહનશક્તિ હોય. સહનશક્તિ સૌને ઉપયોગી છે. પરંતુ ગૃહસ્થીઓને અતિ ઉપયોગી છે.

બધા જ આશ્રમોમાં શ્રમશક્તિની અત્યંત અનિવાર્યતા છે. ‘આશ્રમ’ શબ્દમાં ‘શ્રમ’ શબ્દ ખૂબ સાર્થક છે; આશ્રમ એટલે શ્રમમય. શ્રમશક્તિ અને સહનશક્તિ તે આશ્રમોનો પાયો છે. સહનશક્તિ સંપને પોખણ આપીને સંધશક્તિને વિસ્તારશે અને શ્રમશક્તિ તન-મન-ધનને નિર્દેખ બનાવીને આશ્રમને નિરામય બનાવશે-નિરોગ રાખશે.

જે આશ્રમ આપે તે આશ્રમ, જ્યાં આશ્રમ ભળે ત્યાં આશ્રમ. આશ્રમ તે જ આપી શકે જે સહનશક્તિનું મંત્રને અખંડ ગુંજતો રાખી શકે અને શ્રમશક્તિને મહામૂર્તી અને ગોરવદાત્રી માની શકે. શ્રમશક્તિ-તરંગો વિના વિચારધારાઓ ગંધાઈ જાય છે અને સહનશક્તિ-પાણી વિના આત્મોપતા કરમાઈ જાય છે. પછી આશ્રમમાં બચ્ચો રહે છે માત્ર સ્થૂળ અને જડ આચારોની બેંકાર ભૂતાવળ !

—યોગભિક્ષુ